

ЗВІТ

ПРО РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ПІДПРИЄМЦІВ МІСТА НОВОДНІСТРОВСЬК

*Матеріали до Стратегічного плану економічного
розвитку міста Новодністровськ*

Опитування проводилося

Експертним комітетом з розробки стратегії економічного розвитку
міста Новодністровськ

у співпраці з проектом

«Економічний розвиток міст»

за підтримки

серпень 2008 року

Зміст:

I.	ВСТУП	3
II.	МЕТОДОЛОГІЯ	3
III.	ОСНОВНІ ВИСНОВКИ	3
IV.	РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ	5
	1. Статус підприємства	5
	2. Загальний стан бізнесу	5
	3. Ринки збуту місцевої економіки	7
	4. Питання трудових ресурсів і зайнятості	8
	5. Нерухомість для ведення бізнесу та інвестиції	10
	6. Послуги, що надаються органами місцевої влади	12
	7. Критичні питання	14
	8. Загальні враження	15
V.	УЗАГАЛЬНЕНИЙ ВИСНОВОК	15

I. ВСТУП

У червні – липні 2008 року було проведено опитування роботодавців міста Новодністровська. Це опитування є елементом процесу стратегічного планування економічного розвитку з залученням громади – проекту, який визначатиме економічне майбутнє міста. Метою опитування було отримання корисної та достовірної інформації для членів Експертного комітету з розробки стратегії економічного розвитку міста Новодністровська (ЕК) стосовно думки тих, хто здійснює інвестиції та створює робочі місця в Новодністровську. Серед питань анкети були історія та статус підприємства, характер бізнесу, робоча сила та персонал, інформація про розміщення підприємства, послуги, що надаються органами влади, та стосунки з ними, а також загальна думка про місто як середовище для ведення бізнесу.

II. МЕТОДОЛОГІЯ

Всього було заповнено **39** анкет. Серед компаній у переліку для опитування були найбільші роботодавці міста, а також вибірка малих і середніх підприємств. **Тридцять три** з 39 обстежених підприємств забезпечують роботою менш ніж 50 працівників кожне. Серед обстежених підприємств **шість** відносяться до великих і середніх за розмірами підприємств (забезпечують роботою більше 50 працівників). У цьому звіті містяться узагальнені відповіді керівників усіх підприємств.

Для отримання якомога повніших і відвертіших відповідей, респондентів запевнили, що цей звіт не буде містити посилань на конкретні підприємства, а інформація в анкетах є конфіденційною.

Були виявлені відмінності у відповідях між підприємствами, що належать до різних галузей економіки, а також між великими підприємствами та представниками малого й середнього бізнесу. Тому частину даних було проаналізовано з урахуванням цих відмінностей.

На опитаних підприємствах працює **1171 особа** (у т.ч. 434 – жінки, що становить 37,1%). Вибірка підприємств для опитування є пропорційна до кількості працюючих на малих, середніх та великих підприємствах та є репрезентативною.

Хоча опитування керівників 39 підприємств не може повною мірою відобразити думку всієї бізнесової спільноти Новодністровська, ці підприємства, як традиційні роботодавці, так і динамічний, зростаючий сектор малих і середніх компаній – репрезентують значну частину місцевої економіки, і дають можливість порівняти результати цього опитування з результатами аналогічних опитувань, проведених в інших містах України.

III. ОСНОВНІ ВИСНОВКИ

1. Місцева економіка виявляє ознаки консолідації після нещодавніх процесів приватизації, які супроводжувалися становленням і зростанням динамічного сектора малих і середніх підприємств.
2. Місцеві підприємці незадоволені внутрішньою, загальною економічною ситуацією в країні, національним законодавством, ставлення місцевої влади.
3. Загальна кількість працівників на всіх підприємствах-респондентах складає 1171 особа, а наступного року ці підприємства забезпечать роботою більше 1192 жителя Новодністровська і його передмість. Промислові підприємства нещодавно пережили процес реструктуризації та скорочення, і більшість з них сьогодні, схоже, зміцнюється.
4. Для більшості підприємств основними причинами розміщення у Новодністровську є наявність клієнтів та ринку збуту продукції і послуг, кваліфікованої робочої сили; постачальників компонентів і сировини.
5. Очікування, пов'язані з більш тісним співробітництвом України з ЄС чи вступом до цієї організації, є швидше позитивними, хоча підприємства передбачають і негативні наслідки. Єдина валюта, кращий правовий захист підприємців, стабільний ринок капіталу і бізнес-клімат, участь у програмах ЄС є, на думку респондентів, головними вигодами від початку процесу інтеграції та показують нам, чого цим підприємствам найбільше бракує в сьогоднішній Україні. З іншого боку підприємства з острахом очікують на втрату переваги, яку вони мають через дешевизну робочої сили, послуг і товарів, а також посилення конкуренції.

6. Експортна орієнтація місцевої економіки є низькою. Власну продукцію і послуги підприємства реалізують на національному ринку України (64,6 % – в межах Чернівецької області, а 35,4 % - в інших областях України). Жодне з підприємств, серед керівників яких проводилось опитування, не експортує свої товари і послуги до інших країн світу. Низький рівень експортної орієнтації економіки Новодністровська не відповідає її можливостям і розміщенню міста у безпосередній близькості до кордоеів нашої держави. В результаті цього відсутній приплив зовнішніх фінансових ресурсів до місцевої економіки.
7. Задоволення роботодавців якістю свого персоналу знаходиться на високому рівні. У цілому, за словами респондентів, 15,3 відсотків працівників є відмінними, 46,3 відсотків – добрими, 33,9 відсотків – задовільними і 4,5 відсотки – поганими. Нестача кваліфікованої робочої сили стає дедалі більшою проблемою. Її вже сьогодні відчувають 10 з 39 опитаних підприємств, а 5 очікують виникнення кадрових труднощів у майбутньому.
8. Середньомісячна фактична заробітна плата на обстежених підприємствах становить у 2008 році 2068 грн. (у 2007 р. – 1706 грн.). Середній рівень місячної заробітної плати диференціюється від 1465 грн. на малих підприємствах до 2301 грн. - на великих і середніх.
9. В Новодністровську низький потенціал для розвитку і розширення бізнесу – лише 5 компаній (12,8 %) планують інвестувати у розширення виробництва у місті і 12 – розглядають таку можливість. Всі ці компанії мають плани модернізації або вдосконалення своїх нинішніх потужностей, як шляхом розвитку існуючих потужностей, так і через нове будівництво, переважно в 2008-2009 рр. Достатні площі для розширення виробничих потужностей мають лише великі за розмірами підприємства. Найбільші проблеми щодо забезпеченості землею для розширення виробництва мають малі підприємства.
10. Всіма підприємствами – респондентами планується інвестувати 1 450 тис. грн. і створити лише 43 нових робочих місця. Обсяг планованих інвестицій є надто песимістичним у порівнянні з іншими містами, а очікувана кількість новостворених робочих місць – дуже не значна.
11. Жодне підприємство не планує і дев'ять підприємств розглядають можливість припинення діяльності в Новодністровську і перенесення її до інших міст. Причинами такого кроку є кращий бізнес-клімат в іншому місті, відсутність землі для розширення, зміна ринкової кон'юнктури.
12. У середньому муніципальні послуги отримали оцінку 3,17 (1 = відмінно, 4 = незадовільно), що відповідає загальній середній оцінці інших міст. Досить низький рівень задоволення висловлено житловим будівництвом, розвитком інфраструктури, наданням дозволів для ведення бізнесу, громадським транспортом, утриманням доріг, охороною правопорядку, наданням дозволів на будівельні роботи. Саме ці види послуг у місті надаються на дуже низькому рівні.
13. Респонденти визначили наступні критичні для економічного розвитку міста напрямки: розвиток малих і середніх підприємств, залучення інвестицій, інфраструктура для бізнесу, розвиток туризму, будівництво житла.
14. Лише чотирі респонденти оцінили якість місцевої влади як відмінну, і 12 відгукнулися про неї як про добру. Новодністровське самоврядування також отримало 18 оцінок «задовільно» і 2 – «погано». Також було запропоновано висловити думку про бізнес-клімат у місті. Цього разу оцінки були більш позитивними. Чотири респонденти назвали Новодністровськ відмінним місцем для ведення бізнесу, 26 оцінили місцевий бізнес-клімат як добрий, і 9 поставили оцінку «задовільно». Ні жодної незадовільної оцінки місцевий бізнес-клімат не отримав.
15. Компанії поділяють думку, що місцева економіка поліпшиться завдяки позитивним змінам на місцевому рівні (розвиток комунальної та бізнесової інфраструктури), кращій співпраці між бізнесом і владою (розвиток малих і середніх підприємств), а також залученню зовнішніх ресурсів (прямих інвестицій).

IV. РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

1. СТАТУС І ГАЛУЗЕВА СТРУКТУРА ПІДПРИЄМСТВ

Більшість обстежених підприємств (36 з 39) було засновано після 1990 року. Переважна більшість підприємств міста є представниками сектору малих і середніх підприємств (33 підприємства).

Найбільша частка новостворених компаній належить малим та середнім підприємствам у сфері оптової та роздрібною торгівлі, громадського харчування, будівництва, транспортних послуг, виготовлення продуктів харчування та будівельних матеріалів.

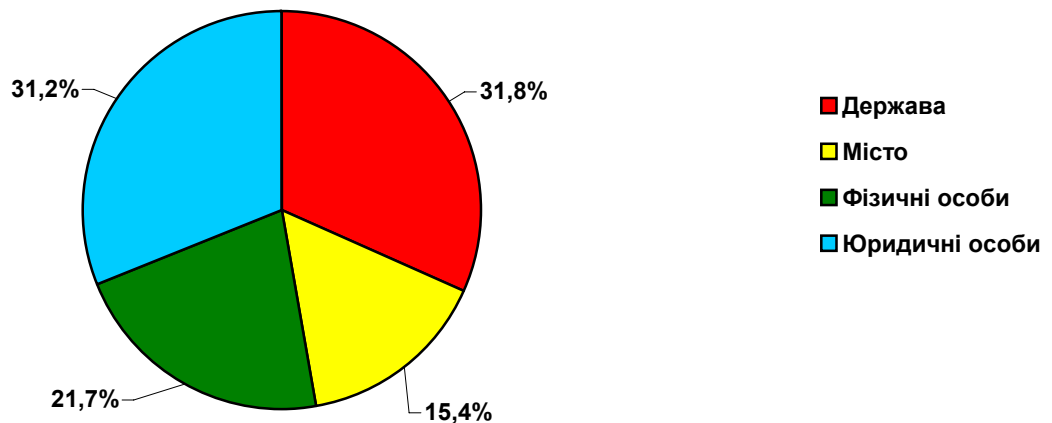

Рис. 1. Структура власників

Серед великих роботодавців переважають традиційні підприємства з відпуску електроенергії, будівництва, виробництва будівельних матеріалів і продуктів харчування. Ці підприємства є «продовжувачами справи» традиційних галузей економіки міста, але більшість з них пройшли через процеси реструктуризації та зміни власників.

Частка власності юридичних та фізичних осіб є найбільшою і сягає 31,2 та 21,7 відсотки відповідно. Значною (у порівнянні з іншими містами) є частка державної форми власності (В опитуванні прийняли участь представники декількох найбільших підприємств міста, де переважає частка державної власності). В опитуванні не прийняло участь жодного підприємства, в якому іноземні суб'єкти є частковими або повними власниками.

2. ЗАГАЛЬНИЙ СТАН БІЗНЕСУ

Економіка міста Новодністровськ є добре диверсифікованою, але її головним сектором залишається промисловість. Новим явищем у місцевій економіці є розвиток малих і середніх підприємств після 1990 р. Малий і середній бізнес здебільшого задовольняє різноманітні потреби регіональних галузей, домогосподарств і населення.

Респонденти мали назвати чинники негативного впливу на поточний і майбутній розвиток своєї продукції чи послуг (див. рис. 2). До чільної групи чинників увійшли: (1) внутрішня конкуренція – згадувалася 38 відсотками всіх респондентів; (2) загальна економічна ситуація – 33 %; (3) національне законодавство – 26 %; (4) ставлення місцевої влади – 26 %; (5) процентні ставки по кредитним ресурсам – 21 %; віддаленність ринків – 21 відсоток.

Процентні ставки, недоступність фінансування, внутрішня конкуренція, стримують подальший розвиток переважно підприємств малого й середнього бізнесу. З іншого боку, такі питання, як обмеження, пов'язані із захистом довкілля, вартість робочої сили, застарілі засоби виробництва, турбують не більше трьох – чотирьох підприємств кожне. В зв'язку з низькою експортною орієнтацією місцевих підприємств респондентами взагалі не згадувались такі проблеми як іноземна конкуренція та втрата ринків у колишньому СРСР.

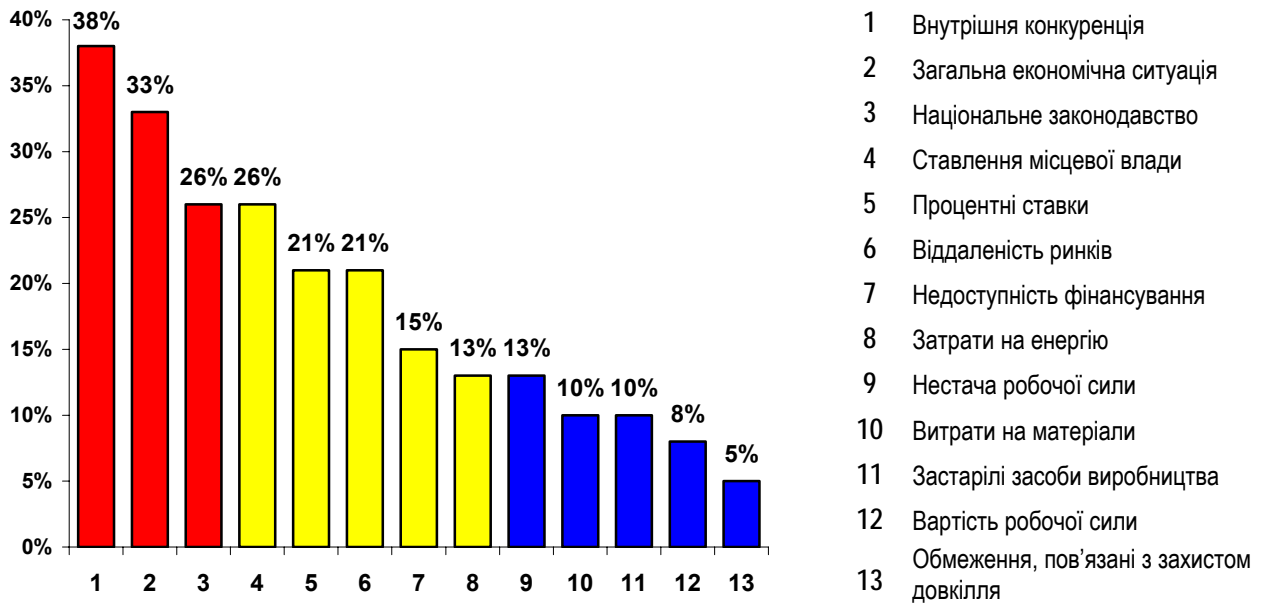

Рис. 2. Перешкоди для подальшого розвитку

Респондентам було задане питання про основні причини розташування підприємства саме у місті Новодністровськ (рис. 3).

Для 31 з 39 підприємств однією з основних причин розміщення в Новодністровську є наявність клієнтів та ринку збуту продукції і послуг в області, для 8 – наявність кваліфікованої робочої сили та постачальників компонентів, для 3 - наявність постачальників сировини.

Для великих підприємств найважливішими аргументами є наявність кваліфікованої робочої сили, постачальників сировини та компонентів. Малі підприємства переважно вказують як причину розміщення – наявність ринку збуту власної продукції і послуг.

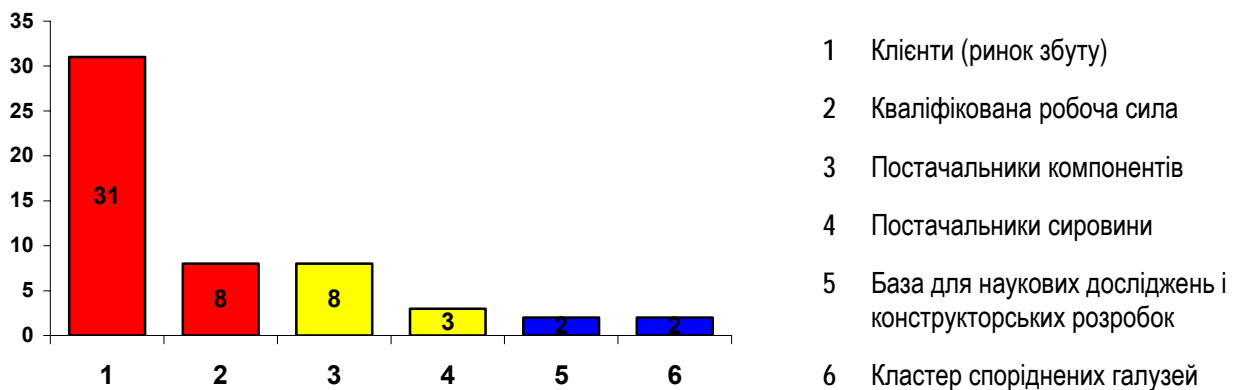

Рис. 3. Причини закріплення підприємств

Очікування, пов'язані з більш тісним співробітництвом України з ЄС чи вступом до цієї організації, є швидше позитивними, хоча підприємства передбачають і негативні наслідки.

Єдина валюта (54 %), кращий правовий захист підприємців (28 %), стабільний ринок капіталу (26 %), стабільніший бізнес-клімат (26 %), участь у програмах ЄС (18 %) є, на думку респондентів, головними вигодами від початку процесу інтеграції та показують нам, чого цим підприємствам найбільше бракує в сьогоденній Україні.

З іншого боку 26 відсотків підприємств з острахом очікують на втрату переваги, яку вони мають через дешевизну робочої сили, послуг і товарів, а також на сильну конкуренцію (38%); 23 відсотки лякають додаткові витрати на пристосування до нових умов.

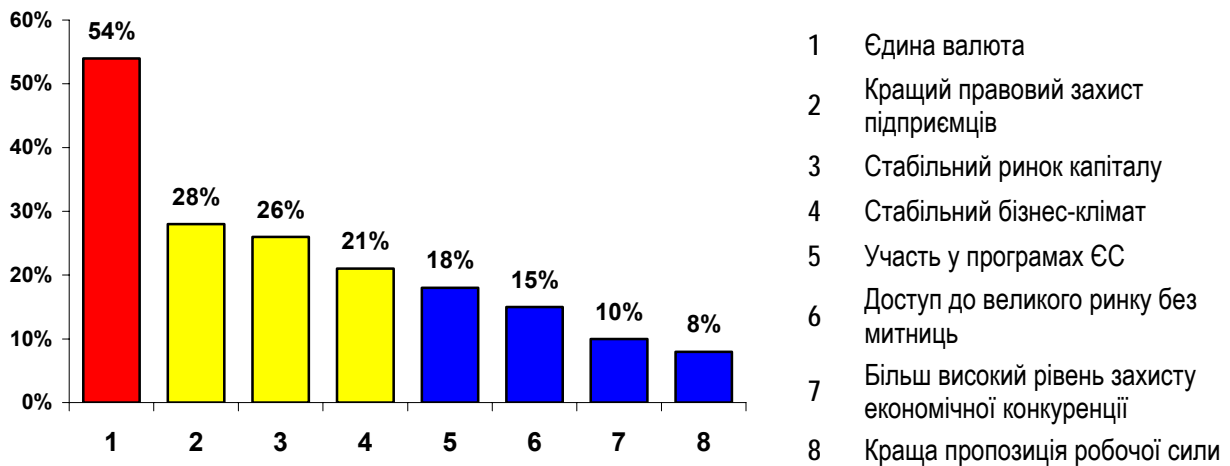

Рис. 4. Переваги вступу до ЄС

Пріоритети для великих підприємств були наступні: стабільний ринок капіталу, кращий правовий захист підприємців, єдина валюта.

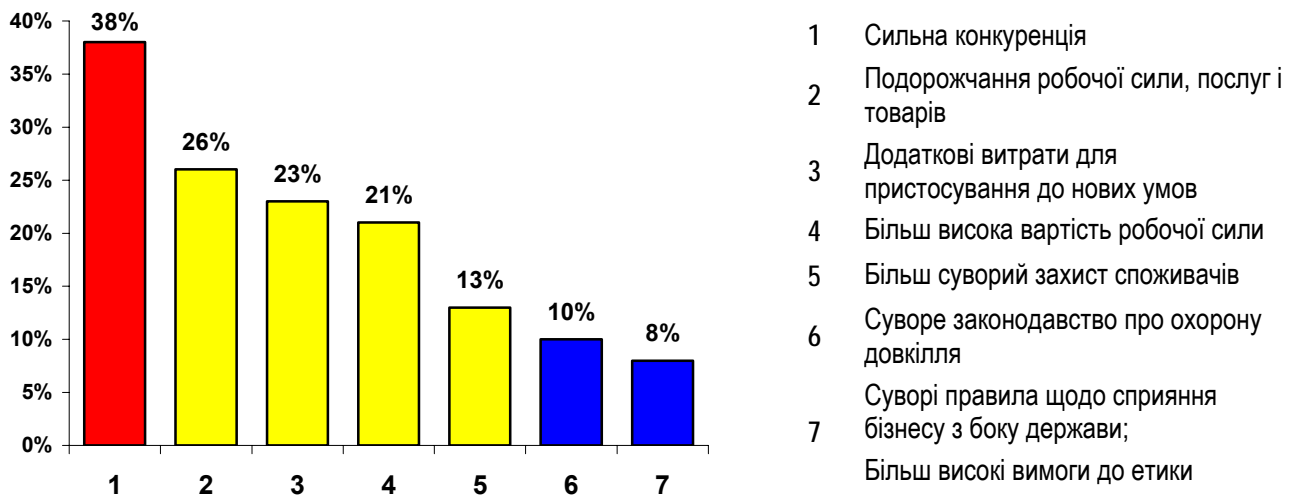

Рис. 5. Недоліки вступу до ЄС

Якщо розглядати вибірку в розрізі окремих секторів, малі і середні підприємства найбільш оптимістично налаштовані на співпрацю з ЄС, тоді як великі підприємства значно більшої уваги приділяють негативним наслідкам.

3. РИНКИ ЗБУТУ МІСЦЕВОЇ ЕКОНОМІКИ

Усі компанії з готовністю надали інформацію про географічний розподіл своїх клієнтів (рис. 6). Основну частину своєї продукції і послуг підприємства реалізують на національному ринку України (64,6 % – в межах Чернівецької області, а 35,4 % - в інших областях України). Жодне з підприємств, серед керівників яких проводилось опитування, не експортують свої товари і послуги до країн СНД, Європи і інших країн світу.

Ці цифри ілюструють низький рівень експортної орієнтації економіки Новодністровська.

Низький рівень експортної орієнтації економіки Новодністровська не відповідає її можливостям і розміщенню міста у безпосередній близькості до кордоеів нашої держави.

Загальний обсяг збуту продукції і послуг на всіх обстежених підприємствах склав 120219 тис. грн., у тому числі середній обсяг збуту на одного працівника знаходиться на рівні 102,664 тис. грн. Більшість респондентів (22 з 39) сподіваються на стає збільшення обсягів збуту в 2008 – 2009 роках порівняно з попередніми (у середньому більш ніж на 15 - 30 %). Негативним є те, що декілька підприємств задекларували зменшення обсягів реалізації продукції у наступному році.

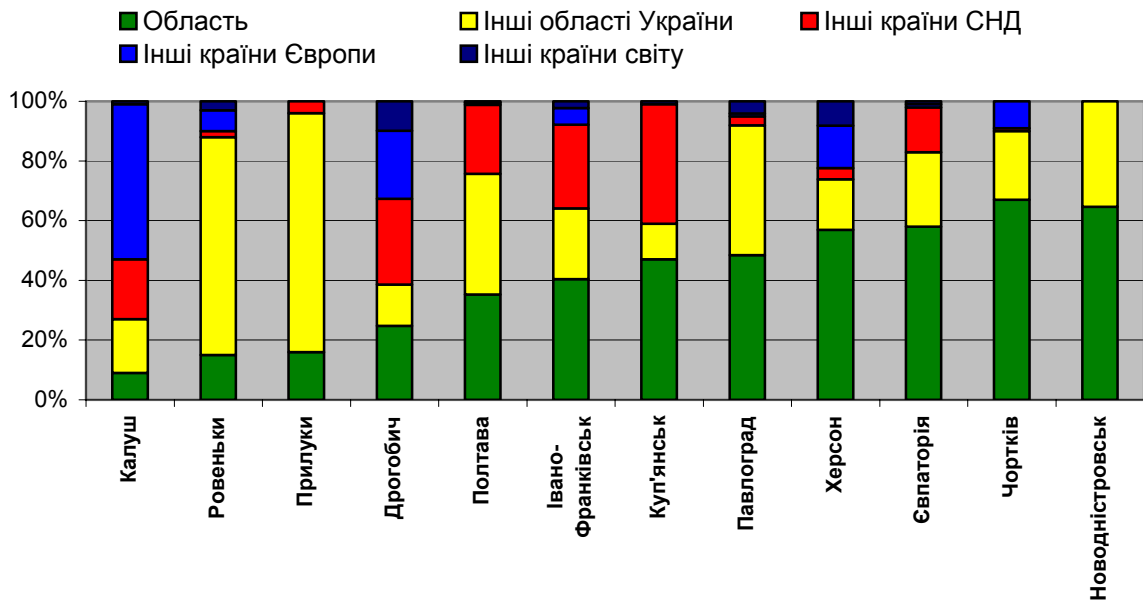
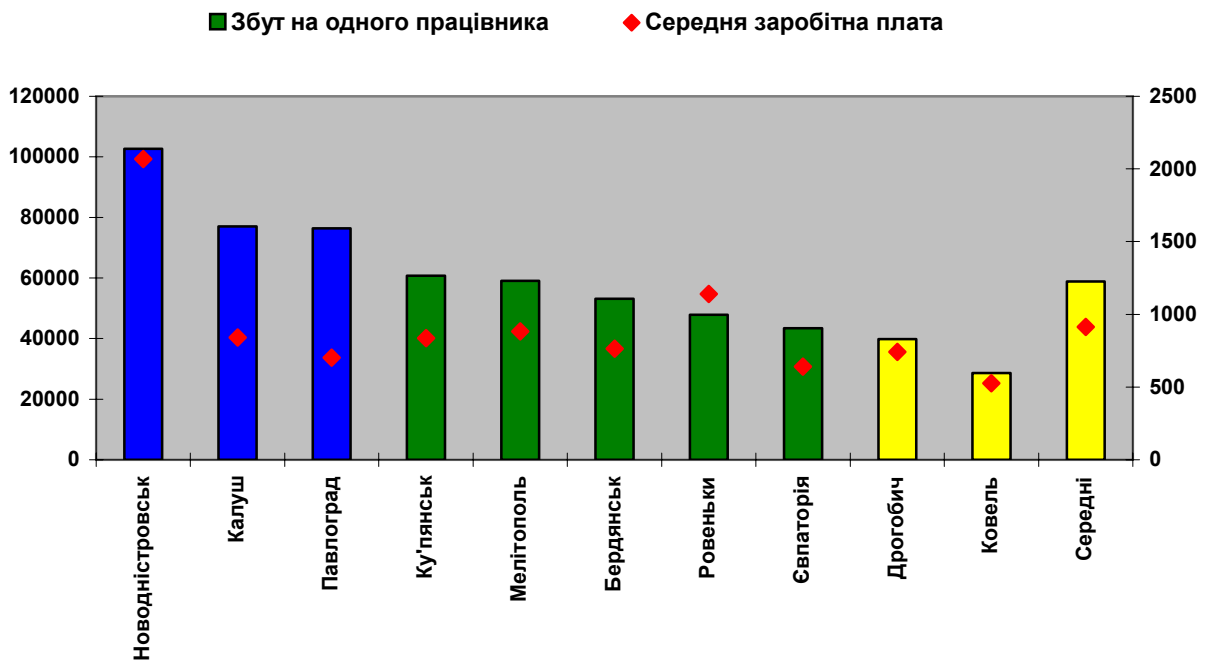

Рис. 6. Ринки збуту місцевої економіки – рівень експортної орієнтації

4. ПИТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ТА ЗАЙНЯТОСТІ

Загальна чисельність працівників з повним робочим днем на всіх підприємствах, що брали участь в обстеженні, становить у 2008 році 1171 особа. Жінки складають 37,1 відсотки працівників у вибірці, що логічно з огляду на різні за характером виробництва підприємства, що складають дану вибірку. П'ять років тому на цих підприємствах разом працювало 1030 працівників, а торік – 1176. Кілька великих роботодавців скоротили виробництво й втратили десятки робочих місць, але у той самий час створювалися нові робочі місця переважно у секторі малих і середніх підприємств.

* дані по місту Новодністровськ - за 2007 - 2008 роки, а з інших міст - за 2006 - 2007 роки

Рис. 7. Рівень заробітної плати та обсяги збуту

Респонденти не надто оптимістично дивляться в майбутнє: на їхнє переконання, негативні тенденції зайнятості в попередні роки залишаються, і в наступному році вони додатково

Вивчення думки підприємців – Новодністровськ

працевлаштують лише 21 особу (чисельність зайнятих на опитаних підприємствах складе 1192 особи). Середня чисельність працівників на обстежених підприємствах становить 30 у 2008 році проти 42 у 2003 р. Тенденція наступного року – підвищення до 31.

Відповідаючи на запитання про нові інвестиції, учасники опитування повідомили, що протягом наступних двох років планують створити близько 43 нових робочих місць.

У порівнянні з іншими містами України на підприємствах Новодністровська досить високий рівень продуктивності праці при найвищому (серед обстежених міст) середньому рівні її оплати (рис. 7).

Найвищий рівень продуктивності праці та її оплати досягнуто на великих за розмірами підприємствах (рис. 8).

Середній обсяг збуту продукції і послуг на одного працівника знаходиться на рівні близько 102,6 тис. грн. В розрізі підприємств за їх розмірами спостерігаються значні відхилення даного показника. Найвища продуктивність праці (відношення обсягів реалізації продукції в розрахунку на одного працівника) на великих і середніх за розмірами підприємствах (122,1 тис. грн.), а найнижча – на малих підприємствах (52,3 тис. грн.).

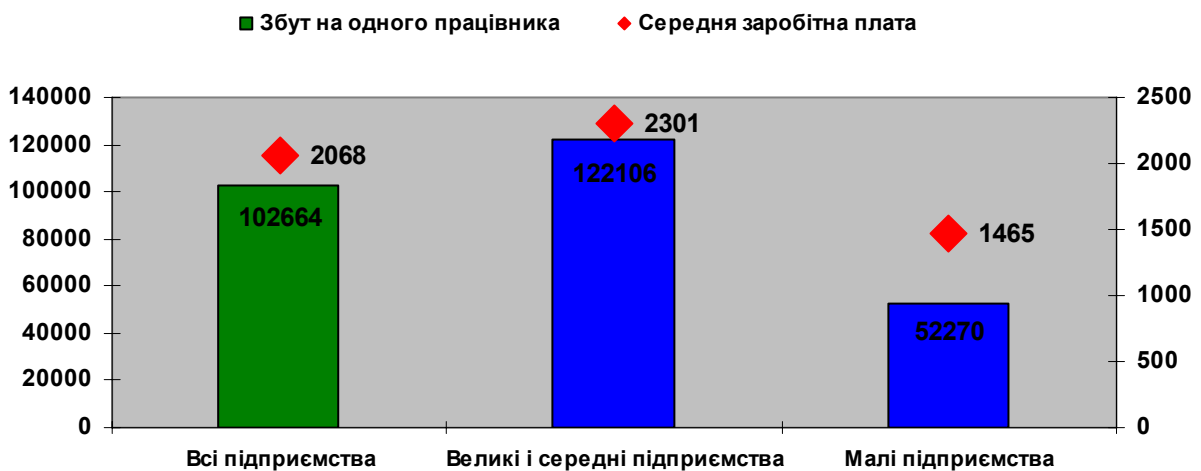

Рис. 8. Залежність заробітної плати та обсягів збуту від розмірів підприємств

Середньомісячна фактична заробітна плата на обстежених підприємствах становить у 2008 році 2068 грн. (у 2007 р. – 1706 грн.). Найнижчими є середньомісячні заробітки на малих підприємствах (1465 грн.). Загалом диференціація заробітної плати в місцевій економіці відбувається в діапазоні від 600 грн. до 3500 грн. на місяць.

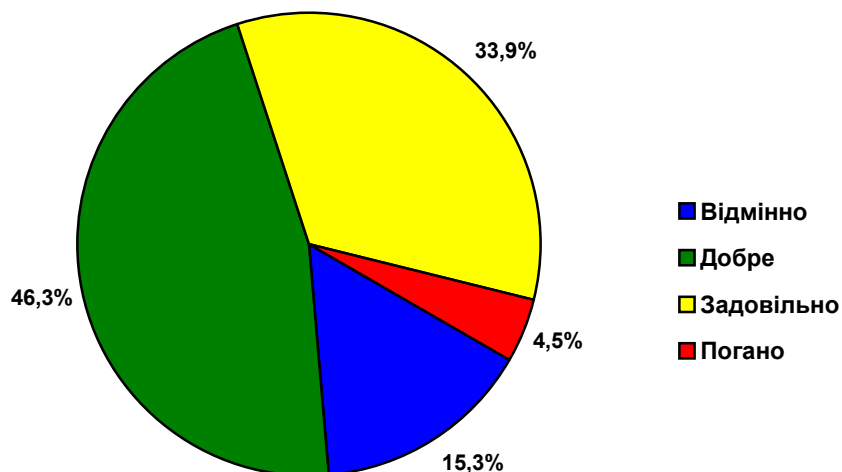

Рис. 9. Якість робочої сили

Частка працівників з вищою освітою сягнула в поточному році досить високого рівня 27,9 відсотки, однак наслідком цього позитивного явища не стало аналогічне зростання зайнятості в науково-дослідній роботі.

Підрозділи досліджень і розробок не функціонують ні на одному з обстежених підприємств.

Задоволення роботодавців якістю свого персоналу знаходиться на високому рівні. У цілому, за словами респондентів, 15,3 відсотки працівників є відмінними, 46,3 відсотків – добрими, 33,9 відсотків – задовільними і 4,5 відсотки – поганими (рис. 9).

Нестача кваліфікованої робочої сили стає дедалі більшою проблемою. Її вже сьогодні відчувають 10 з 39 опитаних підприємств, а 5 очікують виникнення кадрових труднощів у майбутньому.

Найчастіше згадували брак чи потенційний брак працівників технічних професій, особливо висококваліфікованих працівників робітничих професій, будівельників, робітників гірничих спеціальностей.

5. НЕРУХОМІСТЬ ДЛЯ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ ТА ІНВЕСТИЦІЇ

У питаннях нерухомості і розвитку ситуація в Новодністровську має як позитивні, так і негативні тенденції (див. рис. 10 - 12). Як правило, великі і середні підприємства є власниками будівель, в яких вони розміщені, і мають право на користування землею. Лише 24 % малих підприємств володіють приміщеннями, а всі інші більшість площ орендують.

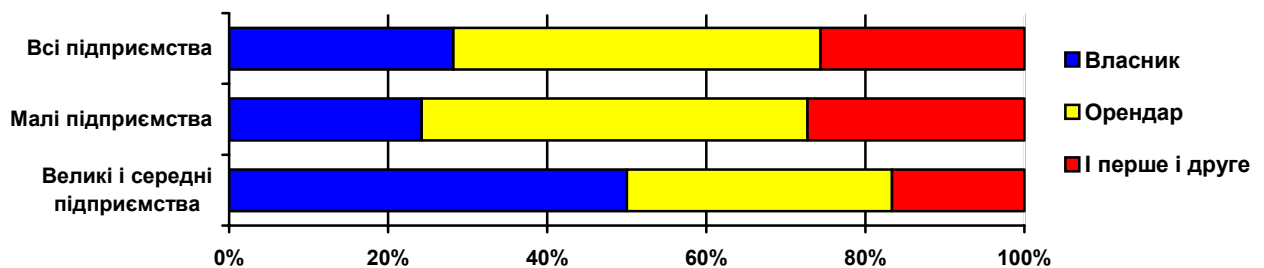

Рис. 10. Інформація про власність на нерухомість

Достатні площі для розширення виробничих потужностей має лише половина великих і середніх за розмірами підприємств. Найбільші проблеми щодо забезпеченості землею для розширення виробництва мають малі підприємства (чотирнадцять підприємств забезпечені земельними площами для розширення). У той же час дослідження виявили певний потенціал не задіяних виробничих площ, які можуть бути використані для подальшого розвитку бізнесу. Лише чотири підприємства вирішило надати в оренду або продати частину своїх приміщень.

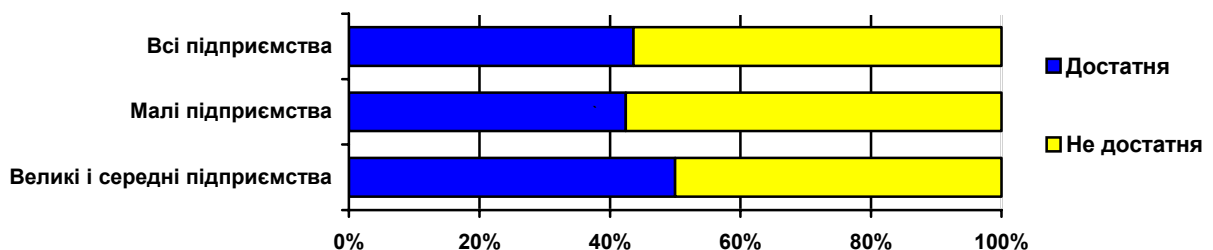

Рис. 11. Інформація про достатність земельної ділянки для розширення виробництва

У Новодністровську існує певний потенціал для розвитку і розширення бізнесу – 5 компаній (12,8 %) планують інвестувати у розширення виробництва у місті і 12 – розглядають таку можливість. Одна компанія планує і 7 розглядають можливість розширювати власну діяльність на інші адміністративно-територіальні одиниці не скорочуючи виробництво в місті. Основною територією для розширення власної діяльності новодністровські бізнесмени розглядають Хмельницьку область.

Жодне підприємство не планує і дев'ять підприємств розглядають можливість припинення діяльності в Новодністровську і перенесення її до інших міст. Причинами такого кроку є кращий бізнес-клімат в іншому місті, відсутність землі для розширення, зміна ринкової кон'юнктури. До факторів, що утримають підприємства у місті респонденти відносять спрощення механізмів відведення землі, оренди приміщень, зниження рівня бюрократії і дотримання законодавства представниками влади.

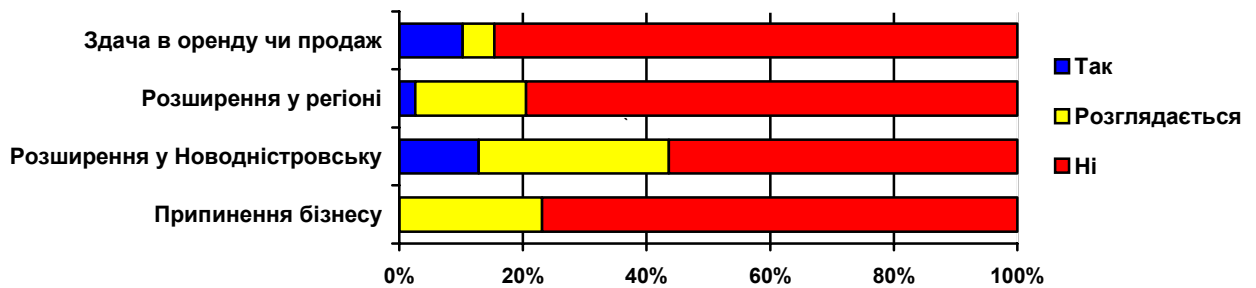

Рис. 12. Інформація про можливості розширення виробництва

Нинішній стан будівель та рівень технологій не видається найкращим, більшість компаній потребує здійснення суттєвих інвестицій у вдосконалення потужностей. Не дивлячись на це компанії – респонденти не планують здійснення певних капіталовкладень у найближчі роки (див. рис. 13). Лише п'ять підприємств планують інвестувати кошти у модернізацію або вдосконалення існуючих споруд та/або технологій, здебільшого на постійній основі чи протягом цього й кількох наступних років.

Всіма підприємствами – респондентами планується інвестувати 1 450 тис. грн. і створити лише 43 нових робочих місця. Якщо ці цифри виявляться реальними, це, безперечно, допоможе зростанню місцевої економіки. Обсяг планованих інвестицій є надто песимістичним у порівнянні з іншими містами, а очікувана кількість новостворених робочих місць – дуже не значна.

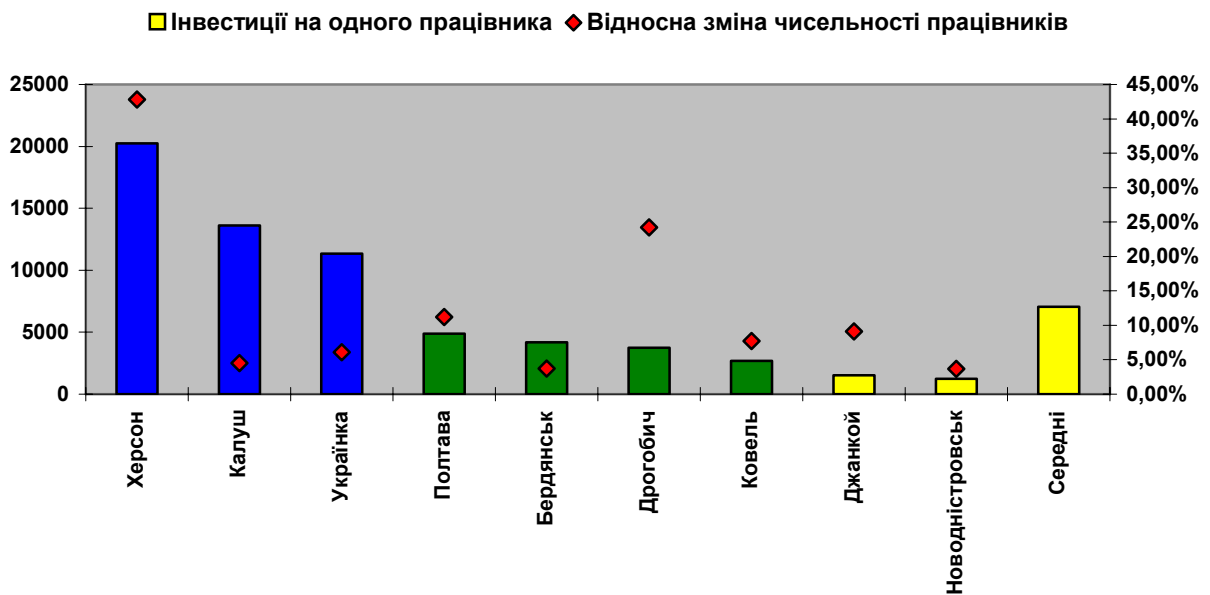

Рис. 13. Інвестиції на одного працівника і створені нові робочі місця

Третина планованих інвестицій (близько 500 тис. грн.) припадає на великі підприємства. Вони мають забезпечити найбільшу кількість новостворених робочих місць – 25. Ці прогнози виглядають не надто реалістичними з огляду на те, що всі інвестиції припадають на одне підприємств, що знаходяться у процесі реструктуризації.

У середньому по вибірці питоми інвестиції у розрахунку на одного працівника складають 1238,3 грн. Найбільші питомі інвестиції у розрахунку на працівника планують здійснити малі за розмірами підприємства (2914 грн. в розрахунку на одного робітника) і вони забезпечать при цьому найвище відносне збільшення кількості нових робочих місць.

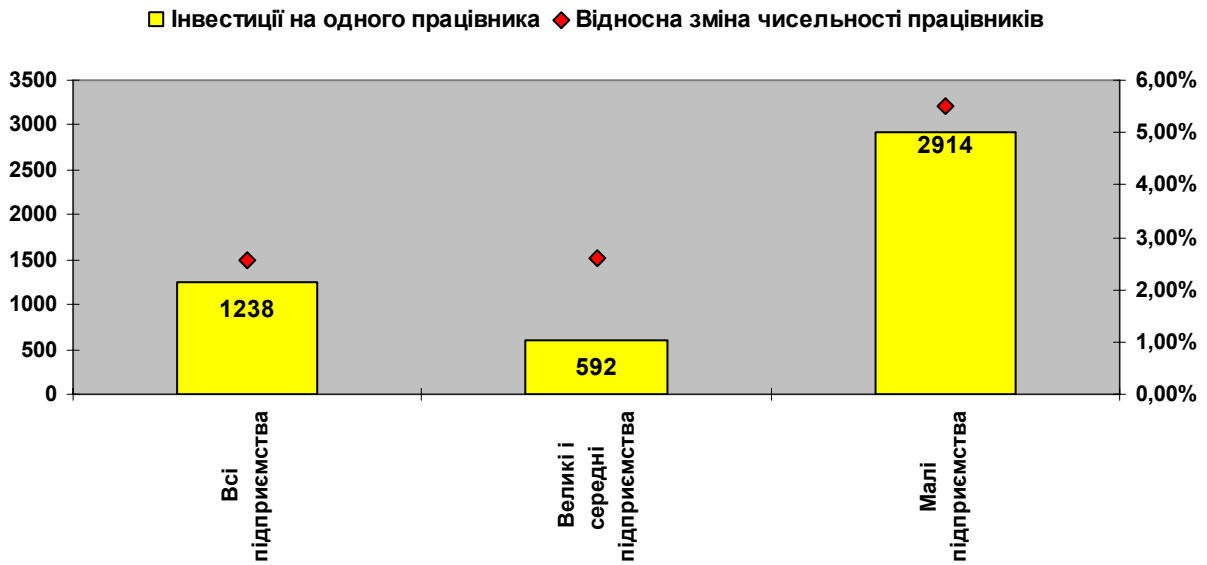

Рис. 14. Інвестиції на одного працівника і створені нові робочі місця

Для того щоб бізнес залишався у місті міській владі необхідно (відповідно до відповідей респондентів) надати можливість придбати за реальними цінами власний офіс, орендувати торгові площі, надати допомогу в отриманні виробничих площ або виділенні землі під їх будівництво.

6. ПОСЛУГИ, ЩО НАДАЮТЬСЯ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ

Респондентам було запропоновано оцінити десять видів муніципальних послуг за шкалою від 1 до 4 (1 = відмінно, 4 = незадовільно). У середньому ці послуги отримали оцінку **3,17** що відповідає загальній середній оцінці інших міст, але рейтинг послуг відрізняється (див. рис. 15, де праві стовпчики – середні значення інших міст). Досить низький рівень задоволення висловлено житловим будівництвом (3,97), розвитком інфраструктури (3,76), наданням дозволів для ведення бізнесу (3,33), громадським транспортом (3,11), утриманням доріг (3,10), охороною правопорядку (3,10), наданням дозволів на будівельні роботи (3,10). Саме ці види послуг у місті надаються на дуже низькому рівні.

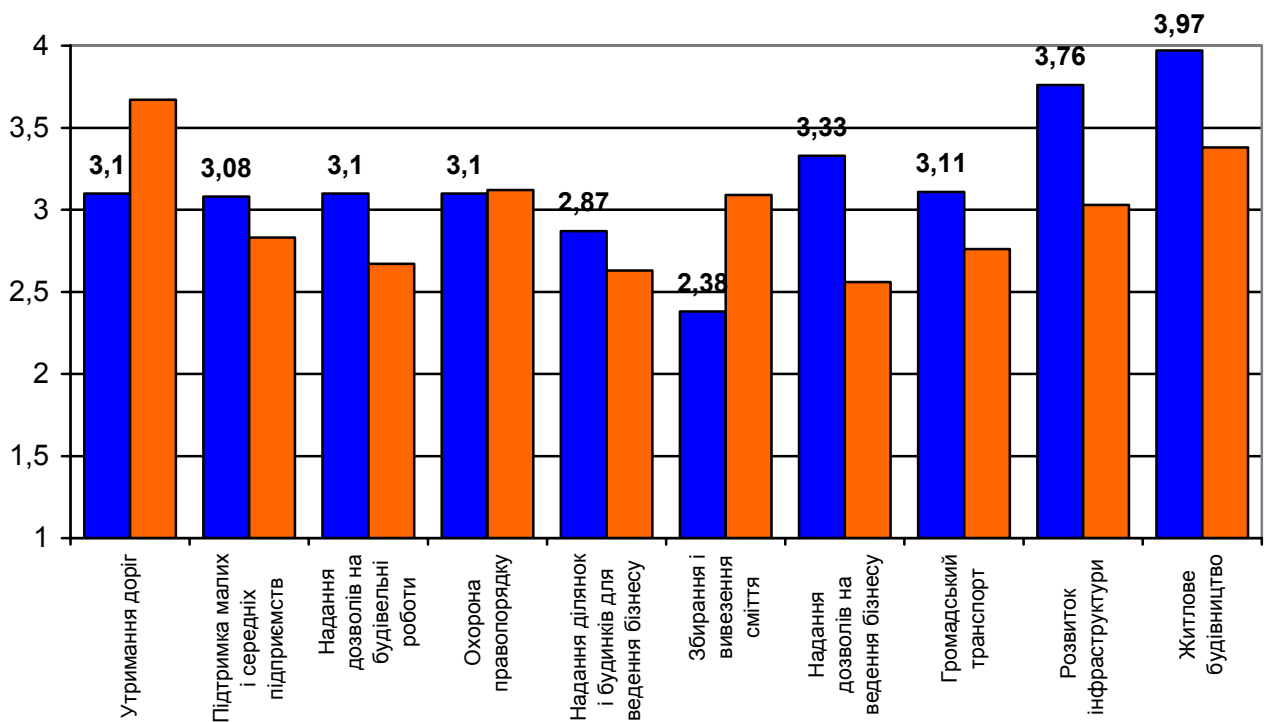

Рис. 15. Послуги органів влади

Вивчення думки підприємців – Новодністровськ

Досить схожою є ситуація і в інших містах. Хоча у місті Новодністровськ представники бізнесу рівень надання послуг оцінили загалом як гірший ніж в середньому по Україні.

На думку респондентів, місто в першу чергу має: «сприяти виділенню земельних ділянок під житлове будівництво; спростити дозвільний механізм надання ділянок та ведення бізнесу, організувати спілкування влади з бізнесом; підтримувати малий і середній бізнес; надавати пільги місцевим підприємствам; розвивати інфраструктуру; забезпечувати безперебійну подачу води; покращувати стан мереж».

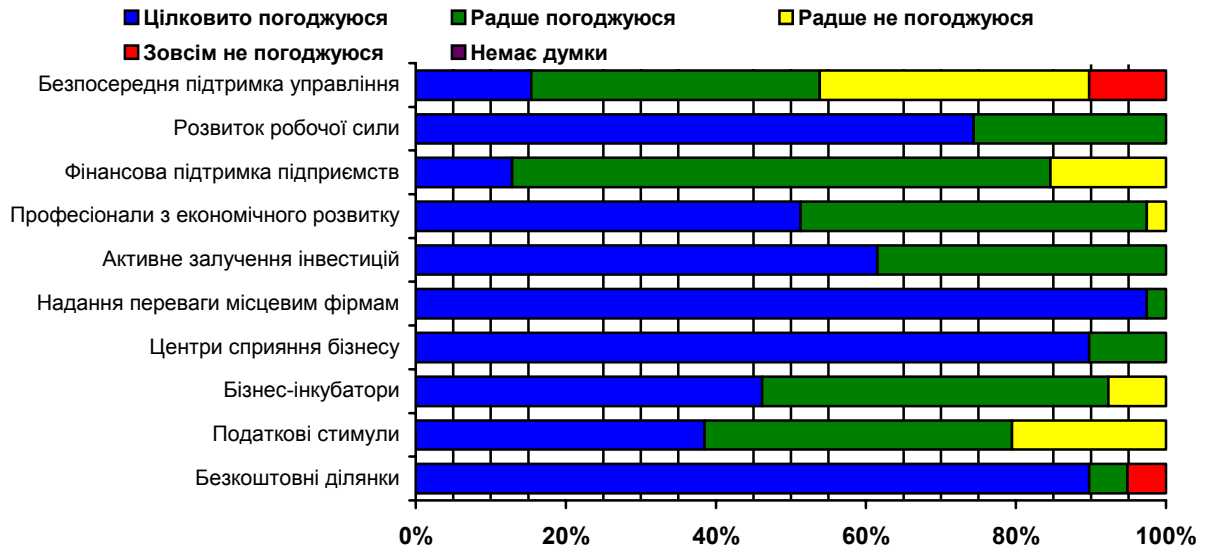

Рис. 16. Послуги підрозділу з економічного розвитку

Підприємства також запитували про послуги, які мають надаватися міською владою (зокрема підрозділом з економічного розвитку) представникам бізнесу Новодністровська.

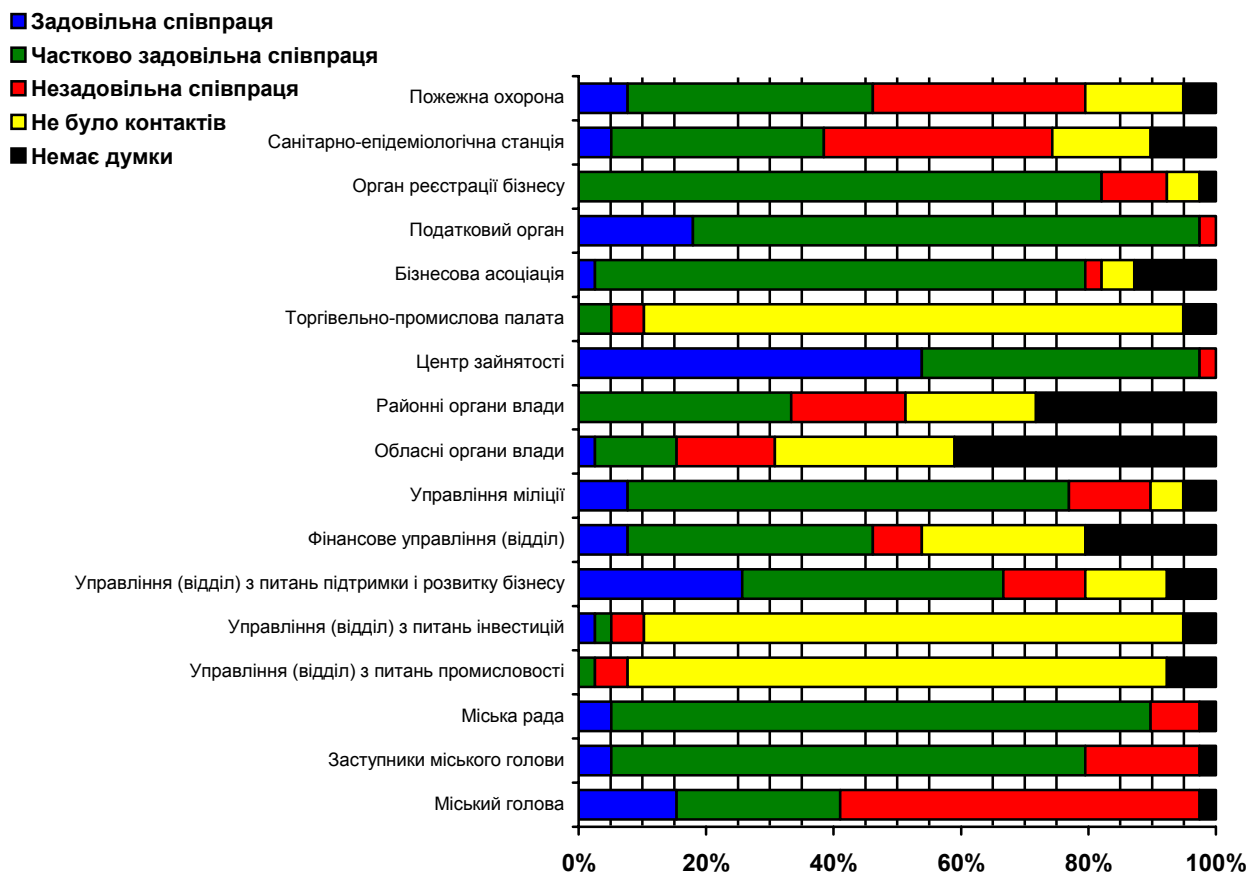

Рис. 17. Контакти з органами влади та управління

Як демонструє рис. 16, підприємства активно підтримують всі з запропонованих послуг. Найбільшою популярністю серед респондентів користувалися ідеї надання допомоги міста в розвитку робочої сили, створення центрів сприяння бізнесу, надання переваги місцевим фірмам і їх фінансової підтримки, активного залучення інвестицій.

Підприємства-респонденти оцінили контакти з владними структурами та посадовцями. Рівень отриманих результатів видно з рис. 17. Центр зайнятості населення, міська рада, орган реєстрації бізнесу податковий орган, були тими інститутами, що отримали позитивні середні оцінки. Респонденти не мали численних контактів з торгівельно-промисловою палатою, підрозділами міської ради, що сприяють розвитку промислових підприємств і залученню інвестицій. Міський голова, його заступник, обласні органи влади, пожежна охорона та санітарно-епідеміологічна станція сприймаються як посадовці і установи, з якими найважче мати справи.

7. КРИТИЧНІ ПИТАННЯ

Респонденти дали такі відповіді на запитання щодо трьох найбільш важливих напрямків, які мають бути відображені в стратегічному плані (див. рис. 18):

- Розвиток малих і середніх підприємств – 51 % респондентів;
- Залучення інвестицій – 41 % респондентів;
- Інфраструктура для бізнесу – 36 % респондентів;
- Туризм – 33 % респондентів;
- Будівництво житла - 33 % респондентів;
- Комунальна інфраструктура – 23 % респондентів;
- Навколишнє середовище – 18 % респондентів;
- Підготовка та перепідготовка робочої сили – 18 % респондентів.

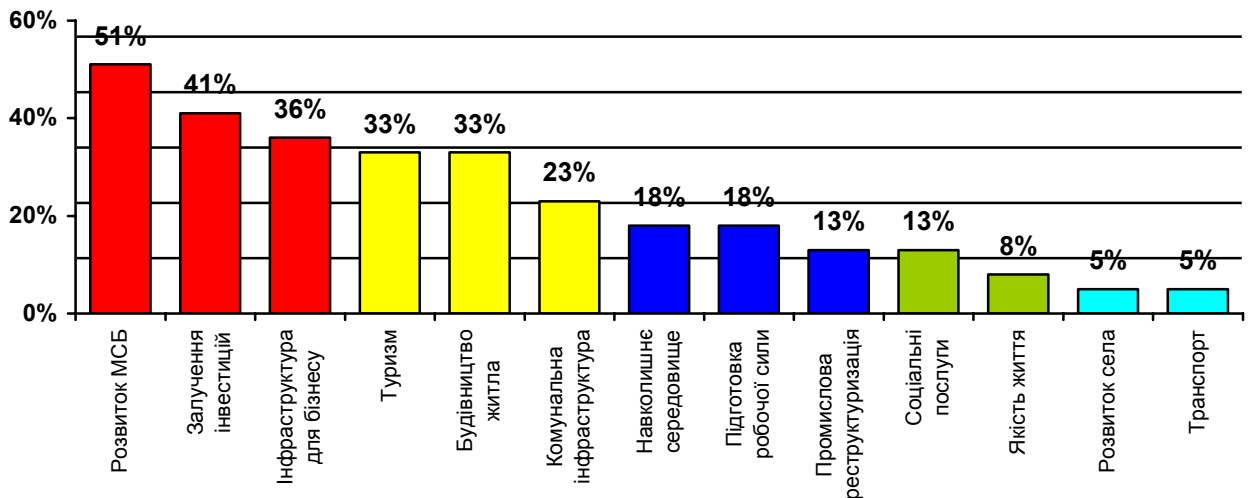

Рис. 18. Критичні питання

Найрідше згадувалися розвиток села, транспорту, а питання наукових досліджень і розробок не згадувалось жодним з респондентів.

У розрізі категорій підприємств відповіді респондентів щодо пріоритетів розвитку міста значно різняться, що обумовлено специфікою і різними потребами цих підприємств. Представниками різних за розмірами підприємств були визначені наступні критичні питання у розвитку міста:

Великі і середні підприємства:

- Будівництво житла – 67 % респондентів;
- Залучення іноземних інвестицій – 50 %;
- Комунальна інфраструктура – 50 %;
- Інфраструктура для бізнесу - 33 %;

- Туризм – 33 % респондентів.

Малі підприємства:

- Розвиток малих і середніх підприємств – 58 % респондентів;
- Залучення іноземних інвестицій – 39 %;
- Інфраструктура для бізнесу – 36 %;
- Туризм – 33 % респондентів.

8. ЗАГАЛЬНІ ВРАЖЕННЯ

Респондентам запропонували висловити свої загальні враження про органи влади в місті Новодністровськ. Відповіді на це запитання віддзеркалюють загальне відчуття, що міській владі слід працювати краще. Лише чотирі респонденти оцінили якість місцевої влади як відмінну, і 12 відгукнулися про неї як про добру. Новодністровське самоврядування також отримало 18 оцінок «задовільно» і 2 – «погано».

Також було запропоновано висловити думку про бізнес-клімат у місті. Цього разу оцінки були більш позитивними. Чотири респонденти назвали Новодністровськ відмінним місцем для ведення бізнесу, 26 оцінили місцевий бізнес-клімат як добрий, і 9 поставили оцінку «задовільно». Ні жодної незадовільної оцінки місцевий бізнес-клімат не отримав. Загалом подібні оцінки є характерними для міст Східної Європи з хорошими умовами для бізнесу та поганою співпрацею між публічним та приватним секторами.

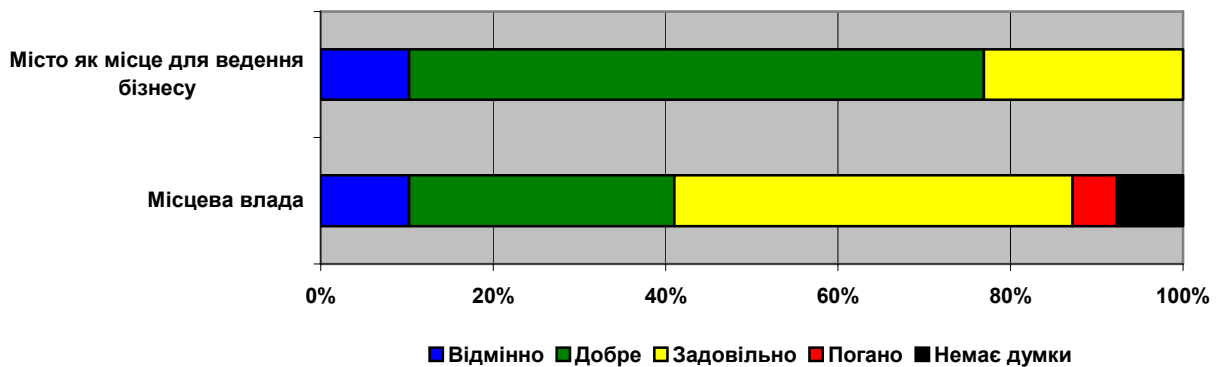

Рис. 19. Загальна оцінка діяльності місцевої влади

Позитивними прикладами елементів бізнес-клімату Новодністровська, відзначеними респондентами, як правило, були наступні: географічне розміщення міста; природно-кліматичні умови, сприятлива екологія; достатня кількість людських (трудова) ресурсів; наявність перспектив у розвитку міста.

До негативних чинників респонденти відносять монополію підприємств енергетичної сфери.

V. УЗАГАЛЬНЕНИЙ ВИСНОВОК

Цей звіт про результати опитування підприємців відображає узагальнені думки бізнесової спільноти міста Новодністровськ. Їхнє спільне ставлення до міської влади значною мірою визначатиме, яким буде економічне майбутнє міста – зростання, застій чи занепад. Звіт допоможе Експертному комітету з розробки стратегії економічного розвитку міста Новодністровська в його роботі і буде корисним для міської влади в роботі над підтримкою та поліпшенням бізнесового клімату в місті.

Проект «Економічний розвиток міст» висловлює вдячність усім представникам підприємств, котрі поділилися своїми думками та надали корисну інформацію, а також усім хто присвятив свій час проведенню опитування.